

Handläggare
Carina Gillgren
Telefon: 08-50825611

Till
Socialnämnden
2024-12-10

Ledsagning enligt SoL och ledsagarservice enligt LSS för barn och unga vuxna

En kvalitetsgranskning i stadsdelsförvaltningarna Bromma, Järva, Kungsholmen och Skarpnäck

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner funktionshinderinspektörernas rapport.
2. Socialnämnden överlämnar rapporten till berörda stadsdelsnämnder.
3. Socialnämnden överlämnar rapporten till övriga stadsdelsnämnder för kännedom.

Sammanfattning

Kvalitetsgranskningen har genomförts i stadsdelsförvaltningarna Bromma, Järva, Kungsholmen och Skarpnäck. Totalt omfattar granskningen 95 ärenden för barn och unga vuxna upp till 21 år, 28 procent flickor/kvinnor och 72 procent pojkar/män. Majoriteten av personerna är beviljad insats enligt LSS.

Det utvecklingsarbete som pågår i verksamheterna kring att stärka barnrättsperspektivet inklusive barns delaktighet syns i de granskade ärendena. En aktuell DUR-utredning som underlag till beslut fanns i nästan alla ärenden. Samtidigt saknas dokumenterad uppföljning i en knapp femtedel av de granskade ärendena. Arbetet med systematisk uppföljning är ett generellt utvecklingsområde och i det behöver både barn- och brukarperspektivet i utredning och uppföljning stärkas.

Rutin för framtidsplanering och information till barn och vårdnadshavare inför 18-årsdagen utgör ett gott exempel. Det innebär ett säkerställande av att inget missas inför vuxenlivet och att socialtjänsten också kan gå in och ge stöd i de delar som eventuellt behövs stötta upp.

Bakgrund

Stockholms stads funktionshinderinspektörer har till uppgift att granska kvalitet i biståndsbedömda insatser som ges till personer

med funktionsnedsättning enligt Socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Uppdraget har ett generellt brukarperspektiv. Bevakning av likställighet över staden samt spridning av goda exempel från de granskade verksamheterna är en viktig del i arbetet. Syftet är att stimulera verksamheternas utvecklings- och kvalitetsarbete.

Granskningsarbetet genomförs utifrån en granskningsmodell som baseras på kvalitetskriterier framtagna av Socialstyrelsen och Sveriges kommuner och regioner (SKR):

- Trygghet och säkerhet
- Självbestämmande och integritet
- Tillgänglighet
- Helhetssyn och samordning
- Kunskapsbaserad verksamhet
- Effektivitet

En analys av granskningsresultatet görs utifrån kvalitetsområdena där kunskapsbaserad verksamhet och effektivitet redovisas under gemensam rubrik.

Ärendet

Kvalitetsgranskningen av ledsagning enligt SoL och ledsagarservice enligt LSS till barn och unga vuxna upp till 21 år har genomförts i stadsdelsförvaltningarna Bromma, Järva, Kungsholmen och Skarpnäck. Totalt omfattar granskningen 95 ärenden, 28 procent flickor/kvinnor och 72 procent pojkar/män. Majoriteten av personerna är beviljad insats enligt LSS.

Trygghet och säkerhet

En aktuell DUR-utredning som underlag till beslut fanns i nästan alla ärenden. Det är en trygghet för den enskilde att utredning sker med samma verktyg oavsett var i staden personen bor och ansöker om insatser. När uppgifter om intressen, resurser och eventuella önskemål inklusive om den enskilde inte uttrycker några önskemål framgår bidrar det till att ge en helhetsbild av den enskildes livssituation. En stor del av utredningarna täcker in samtliga dessa områden. Tid avsatt för att diskutera och reflektera över vad som är tillräcklig, väsentlig och ändamålsenlig information i förhållande till vad saken gäller är viktigt för arbetsgrupperna. Specifika teman kan vara hur skriva utredningar med ett värderingsfritt språk och hur lämpligast dokumentera under DUR-rubriken iakttagelser i mötet med barnet eller den unge.

Det utvecklingsarbete som pågår i verksamheterna kring att stärka barnrättsperspektivet inklusive barns delaktighet syns i de granskade ärendena. Att i dokumentationen tydliggöra barns delaktighet kring vilka frågor barnet får och vad barnet svarar på dem är ett ytterligare område att fortsätta arbeta med.

Det saknas dokumenterad uppföljning i en knapp femtedel av de granskade ärendena. Även i de fall då uppföljning gjorts per telefon med vårdnadshavare framgår det inte av dokumentationen vilken avvägning som gjorts utifrån barnets möjlighet att komma till tals. Arbetet med systematisk uppföljning är ett generellt utvecklingsområde och i det behöver både barn- och brukarperspektivet i utredning och uppföljning stärkas. Att följa upp hur insatsen utförts direkt med ledsagare utgör ett mycket gott exempel på inhämtande av information till uppföljningen som ger en helhetsbild och underlag för bedömning av fortsatt insats.

Självbestämmande och integritet

Uppgifter om fullmakter och sekretessmedgivanden ska vara tydligt och lättillgängligt dokumenterat i Paraplyet. Granskningen visar på flertalet goda exempel med dokumentation om fullmakt och samtycke till kontakt med vanligtvis föräldrar och ibland annan företrädare. Det finns även exempel på att kontakter med andra har tagits trots att uppdaterade uppgifter om fullmakt och samtycke saknats i akten.

I ett mindre antal ärenden framgår det att anhöriga är anställda för att utföra insatsen. Om anhöriga är anställda för att utföra insatsen kan det vara svårt att uppnå en ökad självständighet och delaktighet i samhällslivet genom insatsen. Om föräldrar utför insatsen för unga vuxna barn kan även den nödvändiga frigörelseprocessen in i vuxenlivet fördröjas eller hindras. Det finns en risk att syftet med insatsen motverkas. I enskilda ärenden kan det dock vara nödvändigt att under en kortare eller längre period godkänna att en anhörig utför insatsen för att den enskilde överhuvudtaget ska ta emot den insats som det finns ett behov av. Det är då av stor vikt att det framgår vilka avväganden som gjorts i bedömningen kring anhöriga som utförare.

Syskon uppmärksammas i flera av de granskade ärendena men i långt ifrån alla. Barn som anhöriga är en grupp som behöver synliggöras och erbjudas stöd utifrån eventuellt behov.

Tillgänglighet

Framtidsplanering och information till barn och vårdnadshavare inför 18-årsdagen utgör ett gott exempel på att uppfylla serviceskyldigheten. Det blir ett säkerställande av att inget missas inför vuxenlivet och att socialtjänsten också kan gå in och ge stöd i de delar som eventuellt behövs stöttas upp.

Helhetssyn och samordning

Att samordna och förstärka samarbetet mellan barn- och ungdomsenheter (IoF) är något som skulle gynna både barn med funktionsnedsättningar och familjerna som helhet.

Informationsutbytet kring vad som händer i ett ärende behöver bli

bättre för att kunna arbeta mot en så bra situation som möjligt för den enskilde. Det behövs en större kunskap om varandras arbete för att förväntningarna på varandra ska vara rimliga. Oavsett organisering finns stora vinster för den enskilde att arbeta för ett tätt och mer sömlöst samarbete med ett samordnat stöd i fokus.

Kunskapsbaserad verksamhet och effektivitet

Granskningen visar att kännedomen om rutinen att föra vidare klagomål på upphandlade leverantörer till avtalsansvariga vid socialförvaltningen har ökat bland medarbetarna. Det borgar för att leverantörer som inte följer upphandlingskriterier och framtagen uppdragsbeskrivning för insatser de har avtal med staden för att utföra i större utsträckning kan uppmärksammas på brister för att ges möjlighet till förbättring. Oseriösa leverantörer som inte når tillräcklig förbättring ska inte längre ha kvar avtal med staden och stadsdelsförvaltningarnas inrapportering av klagomål utgör en viktig del i det.

Jämställdhetsanalys

Det är vanligare med funktionsnedsättningar bland män än bland kvinnor. Fler män än kvinnor har insats enligt LSS, andelen män är högre än andelen kvinnor inom varje insats i den nationella statistiken. Drygt 40 procent av insatserna enligt LSS beviljas till flickor eller kvinnor. Skillnaderna mellan könen är stabil över tid.¹ En del av skillnaderna mellan könen kan förklaras genom skillnader i förekomst av diagnoser. Bland män är exempelvis utvecklingsstörning och autism vanligare än bland kvinnor i totalbefolkningen. Dessa diagnoser är kopplade till personkrets 1 i LSS och därmed till rätten till insatser. Skillnaden mellan könen är störst bland den yngre målgruppen vilket kan förklaras med att flickor många gånger får diagnosen senare än pojkar exempelvis när det gäller autism.²

Det är främst vuxna personer med funktionsnedsättning som är beviljade insatser enligt SoL. Barn med funktionsnedsättning tillhör till stor del någon av personkretsarna enligt LSS. Det är en förklaring till att barn till stor del beviljas insatser enligt LSS och endast i begränsad omfattning enligt SoL.³

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för strategi och utveckling. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet 4 december 2024. Rådet

¹ *Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning Lägesrapport, Socialstyrelsen 2024.*

² *Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning Lägesrapport, Socialstyrelsen 2022.*

³ *Socialtjänstrappport 2023, En beskrivning av socialtjänsten i Stockholms stad, dnr SOF 2024/252, socialförvaltningen 2024.*

för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet 5 december 2024.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner funktionshinderinspektörernas kvalitetsgranskning ledsagning enligt SoL och ledsagarservice enligt LSS för barn och unga vuxna. Vidare föreslås att rapporten överlämnas till berörda samt övriga stadsdelsnämnder för kännedom.

Veronica Wolgast Carstorp
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Ledsagning enligt SoL och ledsagarservice enligt LSS för barn och unga vuxna - en kvalitetsgranskning i stadsdelsförvaltningarna Bromma, Järva, Kungsholmen och Skarpnäck

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Wolgast Carstorp, Socialdirektör	2024-12-02
Lina Blombergsson, Avdelningschef	2024-12-02